

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-T
Datum: 11. januar 2011.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija O-Gon Kwon, predsjedavajući
sudija Howard Morrison
sudija Melville Baird
sudija Flavia Lattanzi, rezervni sudija

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 11. januara 2011.

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO DVADESET DEVETOM ZAHTJEVU U VEZI S KRŠENJEM
OBAVEZE OBJELODANJIVANJA**

Tužilaštvo

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Optuženi

g. Radovan Karadžić

Branilac u pripravnosti

g. Richard Harvey

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po "Dvadeset devetom zahtjevu optuženog da se utvrdi kršenje obaveze objelodanjivanja i korektivne mjere", podnesenom javno s povjerljivim dodacima 2. decembra 2010. (dalje u tekstu: Dvadeset deveti zahtjev) i ovim donosi odluku u vezi s tim.

I. Kontekst i argumenti

1. U odluci koju je donijelo 2. novembra 2010., Vijeće je naglasilo da obaveze tužilaštva u pogledu objelodanjivanja na osnovu pravila 66(A)(ii) iziskuju od njega da objelodani izjave svih svojih svjedoka, uključujući svjedoke na osnovu pravila 92*bis* čiji su pismeni iskazi prihvaćeni umjesto usmenog svjedočenja, u skladu s rokovima koje je odredio pretpretresni sudija.¹ S obzirom na propust tužioca da ispoštuje rok do 7. maja 2009., koji je utvrdio pretpretresni sudija, Vijeće je naložilo tužilaštvu da do 30. novembra 2010. završi "sve pretrage i zatim objelodanjivanje izjava na osnovu pravila 60(A)(ii), koje se odnose na svjedoke na osnovu pravila 92*bis*".²

2. U Dvadeset devetom zahtjevu, optuženi tvrdi da je 30. novembra 2010. i 1. decembra 2010. došlo do kršenja pravila 66(A)(ii) Pravilnika od strane tužilaštva u vezi s objelodanjivanjem materijala koji mu treba objelodaniti. Konkretno, optuženi iznosi reference na objelodanjivanje od strane tužilaštva 86 dodatnih izjava 52 svjedoka na osnovu pravila 92*bis*, 10 dodatnih izjava devet svjedoka koje će pozvati tužilaštvo i "koji trebaju svjedočiti uživo" i jedne dodatne izjave svjedoka Tomasza Blaszczyka, koji je već svjedočio u ovom predmetu.³ Optuženi traži da se donese zaključak da je tužilaštvo prekršilo svoje obaveze na osnovu pravila 66(A)(ii) time što mu je kasno objelodanio tih 97 izjava.⁴

3. Optuženi tvrdi da je propust tužilaštva da do 7. maja 2009. ispoštuje rok "za objelodanjivanje svih izjava svjedoka bio neprimjeren i da je njegova tvrdnja o spremnosti za suđenje u septembru 2009. bila krajnje netačna".⁵ On tvrdi da će njegov tim odbrane morati

¹ Odluka po zahtjevima optuženog broj 18-21 u vezi s kršenjem objelodanjivanja, 2. novembar 2010. (dalje u tekstu: Odluka po zahtjevima broj 18-21 u vezi s kršenjem obaveze objelodanjivanja), par. 35.

² Odluka po zahtjevima broj 18-21 u vezi s kršenjem obaveze objelodanjivanja, par. 45.

³ Dvadeset deveti zahtjev, par. 1-3.

⁴ Dvadeset deveti zahtjev, par. 1-3.

⁵ Dvadeset deveti zahtjev, par. 6.

da pregleda novoobjelodanjene izjave 52 svjedoka na osnovu pravila 92*bis* kako bi utvrdio da li one sadrže dodatne informacije koje bi mogle predstavljati osnovu za traženje ponovnog razmatranja odluka Vijeća u svrhu prihvatanja ovih dokaza na osnovu pravila 92*bis*, zatražio da se dotični svjedoci pozovu radi unakrsnog ispitivanja, odnosno obavio razgovor sa svjedocima radi pribavljanja dodatnih izjava.⁶ Po mišljenju optuženog, ovaj zadatak će biti otežan s obzirom na tekuće zahtjeve pripremanja svjedoka u predstojećoj fazi.⁷ Da bi se njegovom timu omogućilo da dovrši ovo preispitivanje, on traži jednomjesečno odgađanje suđenja "poslije završetka komponenti vezanih za Sarajevo i taoce, a prije početka komponente vezane za opštine", na osnovu toga što je "ogromna većina" dotičnih svjedoka obuhvaćena komponentom predmeta vezanom za opštine.⁸

4. Pored toga, optuženi traži izuzimanje svjedočenja sedam od devet svjedoka na koje je uticalo ovo kašnjenje s objelodanjivanjem, a koji trebaju svjedočiti *viva voce*, na osnovu toga što je ranije u više navrata došlo do kršenja obaveze objelodanjivanja u vezi s njima.⁹ On takođe traži izuzimanje svjedočenja Ibre Osmanovića (KDZ230) na osnovu toga što nedavno objelodanjeni materijal u vezi s njim predstavlja transkript ranijeg iskaza datog 1995. godine koji sadrži 141 stranu. Optuženi izjavljuje da "nema opravdanja za neobjelodanjivanje ovog svjedočenja i opterećivanje odbrane obimnim novim objelodanjivanjem usred suđenja".¹⁰ On takođe ponavlja tvrdnju da količina izjava koje je "propustilo" tužilaštvo i broj svjedoka koji su time pogođeni pokazuje da je obim predmeta nekontrolisan i "narušava njegovo pravo na pravično suđenje".¹¹

5. Tužilaštvo je 17. decembra 2010. dostavilo "Odgovor tužioca na Karadžićev dvadeset deveti zahtjev za donošenje zaključka o kršenju obaveze objelodanjivanja i za korektivne mjere" (dalje u tekstu: Odgovor na Dvadeset deveti zahtjev). Ono tvrdi da Dvadeset deveti zahtjev treba odbaciti na osnovu toga što je jedna od izjava, ona koju je dao KDZ47, ranije objelodanjena 9. maja 2009. i što optuženi nije pokazao nikakvu štetu u vezi s kasnim objelodanjivanjem ostalih 96 izjava.¹² Tužilaštvo potvrđuje da je tih 96 izjava identifikovano nakon što su primijenjene dodatne mjere za pronalaženje i objelodanjivanje materijala na

⁶ Dvadeset deveti zahtjev, par. 6.

⁷ Dvadeset deveti zahtjev, par. 6.

⁸ Dvadeset deveti zahtjev, par. 8.

⁹ Dvadeset deveti zahtjev, par. 9-11. Dotični svjedoci su Evert Albert Rave, KDZ155, Jose Barayabar, KDZ080, KDZ477, Momir Nikolić i Paul Groenewegen.

¹⁰ Dvadeset deveti zahtjev, par. 12.

¹¹ Dvadeset deveti zahtjev, par. 13.

osnovu pravila 66(A)(ii), po nalogu Vijeća, i da su trebali biti objelodanjeni ranije ali je to "propušteno zbog administrativne greške ili previda".¹³

6. Međutim, tužilaštvo tvrdi da propust optuženog da pokaže štetu u vezi s ovim kasnim objelodanjivanjem sprečava odobrenje bilo kakvog pravnog sredstva, što takođe znači da optuženi ne može tvrditi da je došlo do kršenja prava na pravično suđenje.¹⁴ U prilog ovoj tvrdnji, tužilaštvo tvrdi da optuženi još ne mora da se priprema za unakrsno ispitivanje 54 dotična svjedoka, budući da je među njima 49 svjedoka na osnovu pravila 92*bis*, četiri svjedoka na osnovu pravila 92*quater* i jedan rezervni svjedok.¹⁵ Pored toga, ono tvrdi da objelodanjeni materijali nisu dugački, budući da sadrže ukupno oko 648 strana i da stoga nema osnova za odgađanje suđenja na mjesec dana.¹⁶

7. Tužilaštvo takođe tvrdi da će Tomasz Blaszczyk, iako je već svjedočio, biti pozvan da ponovo svjedoči, što će omogućiti optuženom da ga unakrsno ispita o dodatnoj izjavi na tri strane ako to bude potrebno.¹⁷ U vezi s preostalim osam svjedoka koji će svjedočiti *viva voce*, tužilaštvo tvrdi da objelodanjeni materijal nije dugačak budući da sadrži približno 123 strane i da je on "objelodanjen znatno prije svjedočenja svjedoka".¹⁸

8. Tužilaštvo dalje tvrdi da zahtjev optuženog za izuzimanje svjedočenja osam svjedoka treba odbiti na osnovu toga što nije pretrpio nikakvu štetu i što bi "krajnje pravno sredstvo izuzimanja dokaza sa dokaznom vrijednošću bilo preuranjeno, neproporcionalno i suprotno interesima pravde".¹⁹ Ono naglašava da dokazi svakog od tih svjedoka imaju dokaznu vrijednost, relevantni su, potrebni za njegovu tezu protiv optuženog i mogu pomoći Vijeću.²⁰ Od svjedoka za čije iskaze optuženi traži da budu izuzeti, tužilaštvo ponovo napominje da nije došlo do kršenja obaveze objelodanjivanja kada je riječ o KDZ47, da je KDZ155 rezervni svjedok, i da je od preostalih svjedoka prema trenutnom rasporedu pozivanja najranije

¹² Odgovor na Dvadeset deveti zahtjev, par. 1-2.

¹³ Odgovor na Dvadeset deveti zahtjev, par. 3.

¹⁴ Odgovor na Dvadeset deveti zahtjev, par. 4.

¹⁵ Odgovor na Dvadeset deveti zahtjev, par. 6.

¹⁶ Odgovor na Dvadeset deveti zahtjev, par. 6, 11.

¹⁷ Odgovor na Dvadeset deveti zahtjev, par. 5.

¹⁸ Odgovor na Dvadeset deveti zahtjev, par. 7. Dotični svjedoci su 149., 201., 118., 189., 72., 215., 197., i 173. po redu u okviru trenutnog rasporeda pozivanja. Treba imati u vidu da to ne uključuje izjavu KDZ477 čiju je izjavu tužilaštvo objelodanilo još u maju 2009.

¹⁹ Odgovor na Dvadeset deveti zahtjev, par. 8.

²⁰ Odgovor na Dvadeset deveti zahtjev, par. 9.

zakazano pozivanje 118. po redu svjedoka da svjedoči.²¹ Pored toga, tužilaštvo napominje da objelodanjeni materijali nisu dugački.²²

II. Mjerodavno pravo

9. Pravilo 66(A)(ii) Pravilnika propisuje obavezu tužilaštva da (u roku koji odredi pretresno vijeće ili pretpretresni sudija) odbrani stavi na raspolaganje "kopije izjava svih svjedoka koje tužilac namjerava da pozove da svjedoče na suđenju i kopije svih transkripata i pismenih izjava uzetih u skladu s pravilom 92*bis*, 92*ter* i 92*quater*". Mjerodavan rok u ovom slučaju bio je 7. maj 2009.²³

10. Pravilo 68*bis* predviđa da pretresno vijeće može, *proprio motu*, ili na zahtjev bilo koje od strana u postupku, odlučiti koje će se sankcije izreći strani koja nije ispunila svoje obaveze objelodanjivanja po Pravilniku. Prilikom odlučivanja o (eventualnom) odgovarajućem pravnom sredstvu, Vijeće mora ispitati da li je relevantnom povredom nanesena šteta optuženom.²⁴

III. Diskusija

11. Vijeće je već naglasilo da obaveza tužilaštva da objelodani sav materijal na osnovu pravila 66(A)(ii) "jasno obuhvata izjave svjedoka na osnovu pravila 92*bis*, čiji su pismeni iskazi prihvaćeni umjesto usmenog svjedočenja" i "rezervne svjedoke".²⁵

12. Iz toga proizlazi da je izjave koje se pominju u Dvadeset devetom zahtjevu trebalo objelodaniti u skladu s rokom od 7. maja 2009. koji je odredio pretpretresni sudija, ili, ako su one datirane poslije tog roka, što je ranije moguće nakon što dođu u posjed tužilaštva. Prema tome, s izuzetkom jedne izjave koja je već objelodanjena optuženom od strane tužilaštva u maju 2009., Vijeće konstatuje da je tužilaštvo prekršilo pravilo 66(A)(ii) kasnim objelodanjivanjem dokumenata pomenutih u Dvadeset devetom zahtjevu.²⁶

²¹ Odgovor na Dvadeset deveti zahtjev, par. 10. Vijeće napominje da tužilaštvo u januaru 2011. treba da pozove svjedoke koji su po redu od 48. do 58. mjesta na trenutnom rasporedu pozivanja svjedoka.

²² Odgovor na Dvadeset deveti zahtjev, par. 10.

²³ Nalog poslije statusne konferencije sa priloženim planom rada, 6. april 2009., par. 7.

²⁴ *Tužilac protiv Kordića i Čerkeza*, predmet br. IT-95-14/2-A, Presuda, 17. decembar 2004., par. 179; *Tužilac protiv Blaškića*, predmet br. IT-94-14-A, Drugostepena presuda, 29. juli 2004., par. 268.

²⁵ Odluka po zahtjevima optuženog broj 18-21 u vezi s kršenjem objelodanjivanja, par. 35, 45. Tužilaštvo je naloženo da završi pretragu i objelodani ovaj materijal do 30. novembra 2010.

²⁶ Iako je tužilaštvo tek 1. decembra 2010. dobilo odobrenje davaoca informacija na osnovu pravila 70 za objelodanjivanje tih dokumenata, to ne opravdava prvobitno kašnjenje u identifikovanju ovih dokumenata i

13. Vijeće dosljedno uvažava činjenicu da su optuženi i njegov tim odbrane dodatno opterećeni uslijed propusta tužilaštva da održava efikasan i djelotvoran sistem za blagovremeni pregled i objelodanjivanje materijala u skladu s Pravilnikom.²⁷ Svjesno tog tereta, Vijeće je preduzelo korake kojima će osigurati da ovo ne utiče na pravo optuženog na pravično suđenje. U tom pogledu, tužilaštvu je naloženo da preduzme konkretne mjere kako bi se osiguralo da se prekine obrazac kršenja obaveze objelodanjivanja,²⁸ i Vijeće je odgađalo suđenje kako bi omogućilo optuženom i njegovom timu odbrane da pregledaju velike količine materijala koje su mu objelodanjene kada je to smatralo potrebnim.²⁹

14. Iako optuženi i njegov tim odbrane imaju legitiman interes da pregledaju objelodanjene izjave svjedoka na osnovu pravila 92bis, pravila 92quater i rezervnih svjedoka, optuženom nije potrebno dodatno vrijeme da se posebno pripremi za unakrsno ispitivanje tih svjedoka. Štaviše, Vijeće je već konstatovalo da pregled dodatnih izjava na osnovu pravila 92bis i rezervnih svjedoka nije od kritične važnosti u vremenskom smislu i ne opravdava odgađanje suđenja prije početka dijela dokaznog postupka tužilaštva vezanog za navode o preuzimanju vlasti u opštinama u Bosni i Hercegovini.³⁰ Vijeće se takođe uvjerilo da optuženi i njegov tim mogu provesti i okončati pregled ovog niza dokumenata koji sadrži ukupno 648 strana na tekućoj osnovi i inkorporirati ih prema potrebi u njegove trenutne pripreme za suđenje bez potrebe za daljnjim odgađanjem suđenja.

15. Vijeće je konstantno upozoravalo da će razmotriti mogućnost izricanja sankcija, uključujući izuzimanje svjedočenja, ukoliko propust tužilaštva da ispoštuje rokove za

traženju saglasnosti za njihovo objelodanjivanje: Odluka po trećem, četvrtom, petom i šestom zahtjevu optuženog da se utvrdi kršenje objelodanjivanja i mjere za njihovo otklanjanje, 20. juli 2010., par. 28 (dalje u tekstu: Odluka po zahtjevima 3-6).

²⁷ Odluka po zahtjevu tužilaštva za ponovno razmatranje Odluke Pretresnog vijeća od 11. novembra 2010., par. 12 (dalje u tekstu: Odluka u vezi s ponovnim razmatranjem); Odluka po zahtjevu optuženog da se odrede rokovi za objelodanjivanje, 1. oktobar 2009., par. 14 (dalje u tekstu: Odluka u vezi s rokovima za objelodanjivanje); Odluka po zahtjevu optuženog za odgađanje suđenja, 26. februar 2010., par. 30; Odluka po sedmom i osmom zahtjevu optuženog da se utvrdi kršenje objelodanjivanja i mjere za njegovo otklanjanje, par. 22 (dalje u tekstu: Odluka po sedmom i osmom zahtjevu); Odluka po dvadeset drugom, dvadeset četvrtom i dvadeset šestom zahtjevu u vezi s kršenjem objelodanjivanja, 11. novembar 2010., par. 43 (dalje u tekstu: Odluka po dvadeset drugom, dvadeset četvrtom i dvadeset šestom zahtjevu).

²⁸ Odluka po drugom zahtjevu optuženog da se utvrdi kršenje objelodanjivanja i mjere za njegovo otklanjanje, 17. juni 2010., par. 15 (dalje u tekstu: Odluka po drugom zahtjevu); Odluka po zahtjevima 3-6, par. 45-47; Odluka po devetom i desetom zahtjevu optuženog da se utvrdi kršenje objelodanjivanja, 26. avgust 2010., par. 23.

²⁹ Pretres, T. 8907 (3. novembar 2010.); Odluka po sedamnaestom zahtjevu optuženog da se utvrdi kršenje objelodanjivanja i mjere za njegovo otklanjanje, 29. septembar 2010., par. 7, gdje se navodi usmena odluka Vijeća, 13. septembar 2010., T. 6593-T. 6594; Odluka po zahtjevu u vezi s modalitetima objelodanjivanja na osnovu pravila 66(A)(ii), 27. april 2009., par. 9.

³⁰ Odluka po zahtjevima 18-21 u vezi s kršenjem obaveze objelodanjivanja, par. 44.

objelodanjivanje postane "relevantno pitanje",³¹ i bez obzira na to što "optuženi nije pokazao da mu je [...] nanijeta šteta".³² Na osnovu pravila 89 Pravilnika, Vijeće "može izuzeti dokaz ako potreba da se osigura pravično suđenje uveliko nadmašuje njegovu dokaznu vrijednost".³³ Konstatovano je da se izuzimanje relevantnih dokaza nalazi na "samom kraju skale mjera koje Vijeću stoje na raspolaganju u svrhu otklanjanja štete nanesene optuženom u pripremanju njegove odbrane".³⁴

16. Vijeće je svjesno količine dokumenata koji su relevantni u predmetu ovakvih razmjera. Iako optuženi ima legitimno pravo da mu se omogući pristup tim dokumentima u skladu s Pravilnikom, ukoliko je kršenje tih pravila o objelodanjivanju utvrđeno, postavlja se pitanje da li je on imao adekvatnu mogućnost da pregleda te dokumente i da ih prema potrebi inkorporira u tekući okvir priprema za suđenje.³⁵ Pošto je uzelo u obzir količinu materijala objelodanjenog u ovoj fazi objelodanjivanja, vrijeme posljednjeg odgađanja suđenja od 6. novembra do 6. decembra 2010., i činjenicu da je sudski raspust trajao od 17. decembra 2010. do 13. januara 2011., Vijeće se uvjerilo da su optuženi i njegov tim imali dovoljno vremena da pregledaju ovaj materijal i da mu nije nanijeta šteta njegovim kasnim objelodanjivanjem. Iz toga proizlazi da, u odsustvu pokazane štete, nema nikakvog osnova za izuzimanje dokaza osam svjedoka koje je naveo optuženi.³⁶ Vijeće će budno nastojati da obezbijedi da ovaj obrazac kršenja obaveza objelodanjivanja bude prekinut, da budućim kršenjima ne bude nanesena šteta optuženom, odnosno da time na bilo koji način ne budu ugrožena njegova prava na pravično suđenje i da odgađanja postupka u ovom predmetu koja eventualno nastanu uslijed neadekvatnog režima objelodanjivanja od strane tužilaštva budu dokumentovana.

17. Kada je riječ o svjedocima pogođenim ovim kasnim objelodanjivanjem koji trebaju pristupiti radi davanja iskaza *viva voce* ili unakrsnog ispitivanja na osnovu pravila 92bis, Vijeće smatra primjerenim da naloži da oni ne budu pozvani da svjedoče prije 1. aprila 2011.

³¹ Odluka po Drugom zahtjevu, par. 13, 17; Odluka u vezi s rokovima za objelodanjivanje, par. 13.

³² Odluka po zahtjevima 11-15 optuženog da se utvrde kršenja obaveze objelodanjivanja i korektivne mjere, 24. septembar 2010., par. 45.

³³ Odluka po drugom zahtjevu, par. 16; Odluka po sedmom i osmom zahtjevu, par. 17.

³⁴ *Tužilac protiv Jeana-Baptiste-a Gatetea*, predmet br. ICTR-2000-61-T, Odluka po zahtjevu odbrane za izuzimanje dokaza i delineaciju dokaznog postupka odbrane, 26. mart 2010., par. 9.

³⁵ Odluka po drugom zahtjevu, par. 8; *Tužilac protiv Lukića i Lukića*, predmet br. IT-98-32/1-PT, Odluka po zahtjevu tužilaštva da izmijeni spisak svjedoka na osnovu pravila 65ter i po podnescima u vezi s njim, 22. april 2008., par. 16.

³⁶ Odluka po dvadeset drugom, dvadeset četvrtom i dvadeset šestom zahtjevu, par. 28; Odluka po dvadeset sedmom zahtjevu optuženog u vezi s kršenjem obaveze objelodanjivanja, 17. novembar 2010., par. 14; *Tužilac*

To je u interesu obezbjeđivanja da optuženi ima dovoljno vremena da pregleda objelodanjeni materijal i prema potrebi ga inkorporira u svoju strategiju unakrsnog ispitivanja i pristup dotičnim svjedocima.

IV. Dispozitiv

18. Iz gorenavedenih razloga, Pretresno vijeće ima u vidu gorenavedena kršenja obaveze objelodanjivanja i, na osnovu pravila 54, 66(A)(ii), i 68*bis* Pravilnika, ovim **DJELIMIČNO ODOBRAVA** Zahtjev, i:

- a) **NALAŽE** da nijedan od svjedoka na koje je uticalo kasno objelodanjivanje pomenuto u Dvadeset devetom zahtjevu ne treba biti pozvan da svjedoči prije 1. aprila 2011.
- b) **ODBIJA** Dvadeset deveti zahtjev u svim drugim aspektima.

Sastavljeno na engleskom i francuskom, pri čemu je mjerodavan engleski tekst.

/potpis na originalu/
sudija O-Gon Kwon,
predsjedavajući

Dana 11. januara 2011.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]

protiv Lukića i Lukića, predmet br. IT-98-32/1-T, Odluka po zahtjevu Milana Lukića da se izuzme svjedočenje zbog neblagovremenog objelodanjivanja, s povjerljivim dodacima A i B, 3. novembar 2008., par. 18.